

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 341/05-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 30. novembra 2005 predbežne prerokoval sťažnosť J. V., bytom K., zastúpeného advokátkou JUDr. J. M., K., ktorou namietal porušenie svojho základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici vo veci vedenej pod sp. zn. 16 Co 182/05, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. V. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. októbra 2005 doručená sťažnosť J. V., bytom K. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. J. M., K., ktorou namietal porušenie svojho základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 ústavy postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) vo veci vedenej pod sp. zn. 16 Co 182/05.

Sťažovateľ uviedol, že žalobou z 22. júla 1998 doručenou Okresnému súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) 24. júla 1998 sa voči odporcovi domáhal náhrady škody vo výške 97 000 Sk s príslušenstvom. Okresný súd na základe rozsudku z 25. januára 2005 zaviazal odporcu uhradiť sťažovateľovi sumu vo výške 97 000 Sk so 17,6 % úrokom z omeškania od 27. decembra 1996 až do zaplatenia. Súd zároveň uložil odporcovi povinnosť zaplatiť sťažovateľovi trovy konania v sume 94 682 Sk, trovy štátu v sume 4 400 Sk a sťažovateľovi súdny poplatok vo výške 3 880 Sk. Sťažovateľ uviedol, že proti rozhodnutiu okresného súdu podal odporca odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd rozsudkom 7. júla 2005. Odvolací súd týmto rozsudkom potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej o zaplatení sumy 97 000 Sk s príslušenstvom, ako aj vo výroku o trovách štátu. Sťažovateľ však namietal, že krajský súd zmenil rozsudok okresného súdu vo výroku o trovách prvostupňového konania z titulu právneho zastúpenia tak, že zmenil rozsudok prvostupňového súdu a odporcovi uložil povinnosť zaplatiť sťažovateľovi trovy vo výške 63 416 Sk. V nenapadnutej časti ostal rozsudok okresného súdu nedotknutý. Krajský súd zároveň uložil odporcovi povinnosť zaplatiť sťažovateľovi trovy odvolacieho konania vo výške 14 973 Sk.

Sťažovateľ sa domnieva, že postupom krajského súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 16 Co 182/05 došlo k porušeniu označených základných práv. Sťažovateľ uviedol, že odvolací súd síce konštatoval, že rozsudok súdu prvého stupňa vychádzal z ustanovenia § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku a z toho, že sťažovateľ mal v konaní plný úspech, ale bol toho názoru, že sťažovateľovi patrí len náhrada účelne vynaložených trov z titulu právneho zastúpenia. Podľa vyjadrenia sťažovateľa krajský súd svoje rozhodnutie v tejto súvislosti odôvodnil aj tým, že *„ostatné úkony účtované advokátkou nemali charakter právneho rozsahu veci a podania neboli účelné“*. Sťažovateľ uviedol, že všeobecne záväzné právne predpisy upravujúce odmeny a náhrady advokátov za poskytovanie právnej pomoci účinné v čase prebiehajúceho súdneho sporu okrem iného stanovujú, že advokát má nárok na odmenu za ďalšiu poradu s klientom, či už presahujúcu jednu hodinu alebo za každú aj začatú hodinu, ako aj za písomné podanie na súd alebo iný orgán, alebo protistrane týkajúce sa veci samej. Na základe toho sa sťažovateľ domnieva,

že odmena jeho advokátke uplatnená za úkony právnej pomoci v rámci prvostupňového konania mala byť krajským súdom priznaná v plnej výške.

Na základe uvedených skutočností sa sťažovateľ domáhal, aby ústavný súd v danej veci rozhodol nálezom, v ktorom by konštatoval:

„Právo sťažovateľa vo veci porušenia jeho práva na domáhanie sa svojho práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky Krajským súdom v Banskej Bystrici vo veci sp. zn. 16 Co 182/05 bolo porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 16 Co 182/05 zo dňa 7. júla 2005 v časti o výroku o trovách prvostupňového konania Okresného súdu v Banskej Bystrici, ktorý bol zmenený tak, že odporca je povinný zaplatiť navrhovateľovi trovy I. stupňového konania v sume 63 416 Sk do 3 dní na účet jeho právnej zástupkyne.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi finančné zadosťučinenie vo výške 31 266 Sk.

Odporca je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľa prerokoval na neverejnom zasadnutí a preskúmal ju zo všetkých hľadísk uvedených v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z obsahu sťažnosti je zrejmé, že sťažovateľ namietal porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a podľa čl. 47 ods. 2 ústavy postupom krajského súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 16 Co 182/05, zároveň v petite sťažnosti žiadal zrušiť rozsudok krajského súdu sp. zn. 16 Co 182/05 zo 7. júla 2005 v časti výroku o trovách prvostupňového konania z titulu právneho zastúpenia.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 47 ods. 2 ústavy každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom.

Ústavný súd zistil, čo napokon vyplýva aj z obsahu sťažnosti, že o sťažovateľovom návrhu na zaplatenie sumy vo výške 97 000 Sk s príslušenstvom rozhodol okresný súd rozsudkom č. k. 10 C 288/98-276 z 25. januára 2005 tak, že odporcu zaviazal zaplatiť sťažovateľovi sumu vo výške 97 000 Sk so 17,6 % úrokom z omeškania od 27. decembra 1996 až do zaplatenia. Odporcovi zároveň uložil povinnosť zaplatiť sťažovateľovi trovy konania vo výške 94 682 Sk, trovy štátu vo výške 4 400 Sk a sťažovateľovi uložil povinnosť zaplatiť súdny poplatok vo výške 3 880 Sk. Proti tomuto rozhodnutiu podal odporca odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd rozsudkom sp. zn. 16 Co 182/05 zo 7. júla 2005.

Z namietaného rozsudku krajského súdu vyplýva, že odvolací súd potvrdil rozsudok prvostupňového súdu vo veci samej o zaplatenie sumy vo výške 97 000 Sk s príslušenstvom a vo výroku o trovách preddavkovaných zo štátnych prostriedkov. Krajský súd však zmenil výrok o trovách prvostupňového konania tak, že odporca je povinný zaplatiť sťažovateľovi trovy prvostupňového konania vo výške 63 416 Sk. V ostatných častiach ponechal krajský súd rozsudok okresného súdu nedotknutý a zároveň zaviazal odporcu zaplatiť sťažovateľovi trovy odvolacieho konania vo výške 14 973 Sk.

V odôvodnení rozhodnutia krajský súd v relevantnej časti, ktorá bola predmetom preskúmania ústavného súdu, uviedol, že rozsudok okresného súdu o trovách prvostupňového konania vychádzal z ustanovenia § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku a zo skutočnosti, že sťažovateľ mal v konaní plný úspech. V tejto súvislosti však odvolací súd dospel k záveru, že sťažovateľovi patrí iba náhrada účelne vynaložených trov prvostupňového konania z titulu právneho zastúpenia. Na základe toho priznal krajský súd náhradu trov pre právnu zástupkyňu sťažovateľa iba za osem úkonov právnej pomoci. Krajský súd vychádzal pritom zo všeobecne záväzných právnych predpisov upravujúcich odmeny a náhrady advokátov, ktoré boli účinné v čase prebiehajúceho súdneho sporu.

Podľa ustanovenia § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal.

Podľa ustanovenia § 151 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku o povinnosti nahradiť trovy konania rozhoduje súd na návrh spravidla v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí. Ak ide o prisúdenie trov konania podľa § 149 ods. 1, advokát je povinný trovy právneho zastúpenia vyčíslit' najneskôr do troch pracovných dní od vyhlásenia rozhodnutia, ktorým sa konanie končí. Ak advokát v tejto lehote trovy právneho zastúpenia nevyčíslil, súd mu náhradu trov právneho zastúpenia neprizná. Podľa odseku 3 citovaného ustanovenia trovy konania určí súd podľa sadzobníkov a podľa zásad platných pre náhradu mzdy a hotových výdavkov. Určiť výšku trov môže i predseda senátu alebo samosudca až v písomnom vyhotovení rozhodnutia.

Podľa ustanovenia § 16 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 240/1990 Zb. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnej pomoci v platnom znení, účinnej od 1. júla 1990 do 31. marca 2002 (ďalej len „vyhláška č. 240/1990 Zb.“) odmena patrí za každý z týchto úkonov právnej pomoci: a) prevzatie a príprava zastúpenia alebo obhajoby vrátane prvej porady s klientom, b) ďalšia porada s klientom presahujúca jednu hodinu, c) písomné podanie na súd alebo iný orgán, týkajúce sa veci samej, d) účasť na vyšetrovacom úkone, pri oboznámení s výsledkami vyšetrovania, vyhľadávania a za konanie pred súdom alebo iným orgánom, a to za každé začaté dve hodiny (...). Aj keď krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že vychádzal z „vyhl. č. 132/1990 Zb. v znení jej noviel“, ústavný súd dospel k záveru, že vychádzal z vyhlášky č. 240/1990 Zb., pretože právny predpis, ktorý označil krajský súd, je zákon Slovenskej národnej rady č. 132/1990 Zb. o advokácii v platnom znení, ktorý vo svojom ustanovení § 52 splnomocňuje príslušný orgán štátu k vydaniu podzákonného aktu, ktorým je práve vyhláška č. 240/1990 Zb.

Podľa ustanovenia § 16 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v platnom znení, účinnej od 1. apríla 2002 do 31. decembra 2004 (ďalej len „vyhláška č. 163/2002 Z. z.“) odmena patrí za každý z týchto úkonov právnej služby: a) prevzatie a príprava zastúpenia alebo obhajoby vrátane prvej porady s klientom, b) ďalšia porada alebo rokovanie s klientom za každú aj začatú hodinu, c) písomné podanie na súd alebo iný orgán, alebo protistrane týkajúce sa veci samej, d) účasť pri vyšetrovacom úkone, pri oboznámení s výsledkami vyšetrovania, vyhľadávania a za konanie pred súdom alebo iným orgánom, a to za každé začaté dve hodiny a za každý úkon osobitne (...).

Podľa ustanovenia § 14 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v platnom znení, účinnej od 1. januára 2005 (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“) odmena vo výške základnej sadzby tarifnej odmeny patrí za tieto úkony právnej služby: a) prevzatie a príprava zastúpenia alebo obhajoby vrátane prvej porady s klientom, b) ďalšia porada alebo rokovanie s klientom za každú aj začatú hodinu, c) písomné podanie na súd alebo iný orgán alebo protistrane týkajúce sa veci samej, d) účasť pri vyšetrovacích

úkonoch, pri oboznámení sa s výsledkami vyšetrovania, vyhľadávania alebo za konanie pred súdom alebo iným orgánom, 4) a to za každé začaté dve hodiny bez ohľadu na počet týchto za sebou nadväzujúcich úkonov vykonaných počas dvoch hodín (...).

Ústavný súd zistil, že v súlade s vyššie citovanými ustanoveniami príslušných právnych predpisov krajský súd uznal sťažovateľovi len náhradu účelne vynaložených trov prvostupňového konania z titulu právneho zastúpenia tak, že za účelne vynaložené považoval iba trovy právnej zástupkyne týkajúce sa prípravy a prevzatia zastúpenia, podania návrhu a účasti na 6 pojednávaniach súdu (24. júna 1999, 13. novembra 2001, 18. októbra 2002, 26. septembra 2003, 31. októbra 2003 a 21. januára 2005) v celkovej výške 20 656 Sk. Krajský súd pri odôvodňovaní zmeny prvostupňového rozsudku vo výroku o trovách prvostupňového konania uviedol, že *„ostatné úkony účtované advokátkou nemali charakter právneho rozsahu veci a podania neboli účelné“*. Zároveň krajský súd uznal právnej zástupkyňi sťažovateľa náhradu hotových výdavkov za použitie osobného motorového vozidla za účasť na pojednávaniach v dňoch 18. októbra 2002, 26. septembra 2003, 31. októbra 2003 a 21. januára 2005 v celkovej výške 15 468 Sk a za stratu času vo výške 23 412 Sk. Spolu so súdnym poplatkom v sume 3 880 Sk uložil krajský súd odporcovi povinnosť uhradiť sťažovateľovi na účet jeho právnej zástupkyne trovy prvostupňového konania v celkovej výške 63 416 Sk.

Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav, a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak

z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (obdobne napr. I. ÚS 13/00, III. ÚS 239/05).

Ústavný súd je toho názoru, že rozsudok krajského súdu sp. zn. 16 Co 182/05 zo 7. júla 2005 v namietanej časti týkajúcej sa zmeny rozsudku okresného súdu vo výroku o trovách prvostupňového konania nevykazuje znaky arbitrárnosti a z hľadiska skutkových a právnych záverov je aj preskúmateľný. Vzhľadom na aplikáciu vyššie citovaných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku a vyhlášok týkajúcich sa odmien a náhrad advokátov je namietaný rozsudok krajského súdu aj náležite odôvodnený. Ústavný súd v postupe a rozhodnutí krajského súdu nezistil takú aplikáciu všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola nezlučiteľná so základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, prípadne takú ich aplikáciu, ktorá by znamenala porušenie označeného základného práva. Na základe toho dospel ústavný súd k záveru, že výrok rozhodnutia krajského súdu, ktorým zmenil výrok okresného súdu o trovách prvostupňového konania, je skutkovo a právne odôvodnený, a tým z ústavného hľadiska akceptovateľný, a to aj z toho dôvodu, že ustanovenie § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, na základe ktorého krajský súd rozhodoval, stanovuje, že súd prizná náhradu trov potrebných na účelne uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal. Z uvedeného vyplýva, že je na uvážení súdu, ktoré trovy bude považovať za účelne vynaložené. Z príslušného ustanovenia nevyplýva, že súd prizná náhradu všetkých trov účastníkovi konania, ktorý mal vo veci plný úspech. Základným kritériom pre posúdenie súdu je účelnosť týchto trov, ktorú je súd povinný zohľadniť.

Podľa názoru ústavného súdu z namietaného rozsudku krajského súdu v relevantnej časti nevyplýva jednostrannosť, ktorá by zakladala svojvôľu alebo takú aplikáciu všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Ústavný súd sa vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti nedomnieva, že by skutkové alebo právne závery krajského súdu v namietanej veci bolo možné kvalifikovať ako zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak nezlučiteľné s označenými článkami ústavy (obdobne napr. III. ÚS 151/05).

Ústavný súd už vo svojich skorších rozhodnutiach konštatoval, že obsahom základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je záruka,

že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania. Podstatou je, aby postup súdu bol v súlade so zákonom, všeobecne záväznými právnymi predpismi, aby bol ústavne akceptovateľný a aby jeho rozhodnutia bolo možné kvalifikovať ako zákonné, preskúmateľné a nearbitrárne. V opačnom prípade nemá ústavný súd dôvod zasahovať do postupu a rozhodnutí súdov, a tak vyslovovať porušenia základných práv (obdobne napr. I. ÚS 50/04, III. ÚS. 162/05).

Ústavný súd konštatuje, že nezistil príčinnú súvislosť medzi napadnutým rozsudkom krajského súdu a namietaným porušením základného práva podľa čl. 47 ods. 2 ústavy. Vo vzťahu k označenému právu podľa čl. 47 ods. 2 ústavy ústavný súd poznamenáva, že výrok rozhodnutia odvolacieho súdu o zmene rozhodnutia okresného súdu vo výroku o trovách prvostupňového konania z titulu právneho zastúpenia neznamena porušenie označeného práva, a to aj z dôvodu, že s prihliadnutím na ustanovenie § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku mal krajský súd právo priznať sťažovateľovi len náhradu účelne vynaložených trov. Záviselo na uvážení súdu, ktoré trovy uzná za účelne vynaložené. Z uvedeného vyplýva, že nepriznanie plnej výšky uplatnených trov z titulu právneho zastúpenia neznamena porušenie základného práva na právnu pomoc, pretože jeho obsahom je právo na poskytnutie kvalifikovanej právnej pomoci za podmienok ustanovených zákonom, ktorej sa sťažovateľovi v tomto konaní dostalo.

Zistený skutkový stav bol základom pre záver ústavného súdu, že sťažnosť je zjavne neopodstatnená. Z toho dôvodu ústavný súd sťažnosť odmietol už po jej predbežnom prerokovaní (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). Vzhľadom na to, že ústavný súd sťažnosť odmietol, bolo bez právneho významu rozhodovať o ďalších požiadavkách sťažovateľa obsiahnutých v petite sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. novembra 2005